

Tecnologia, capital i poder

Les xarxes han contribuït a fer més visible i inacceptable la corrupció política. També a Catalunya. I observen si el president Mas té l'audàcia d'anticipar-se a l'acció judicial per procedir a la desinfecció pública dels seus entorns. Per convicció democràtica. I per servir el procés emancipador.

En una brillant defensa del potencial alliberador d'internet, Manuel Castells escrivia fa unes setmanes que "internet és com l'electricitat: infraestructura de les nostres vides". I conclou, després de denunciar una sèrie de temors tòpics, que "témer internet és témer la llibertat". Hi estic d'acord. Castells té raó. Però que els beneficis dels usos socials d'una tecnologia, o d'una infraestructura amb una gran capacitat de canviar les nostres vides, resultin evidents no vol dir que no haguem d'analitzar el seu desplegament en un context real de conflictes socials, d'interessos no coincidents, d'enormes desigualtats. I que procurem fer un balanç ponderat de les seves principals aplicacions. Per fugir tant del *temor* apocalíptic infundat com de la simple *apologia* d'unes suposades *virtuts* essencials que serien *inherents* a la tecnologia. Ens cal analitzar detalladament les pràctiques exercides per cadascú per poder qualificar les nostres posicions.

La crisi financera internacional ha revelat alguns dels sofisticats nous procediments d'apropiació i d'acumulació de capital a escala global. L'enginyeria financera, avesada a moure's al límit dels marcs normatius locals, s'ho ha passat pipa en un context global sense regulació ni vigilància efectiva. Un festival de fluxos de diners –bits– circulant en temps

JOAN M. TRESSERAS

COMUNICÒLEG, UAB

real entre les economies productives, les principals places borsàries i els bancs dels paradisos fiscals. La connexió entre explotació, especulació i frau ha trobat en les tecnologies de la informació una plataforma extraordinàriament adequada per desplegar-se. De l'amuntegament de trossos, o del transport de metalls valuosos d'un continent a un altre, l'enriquiment va derivar cap als documents de propietat, accions i bitllets en caixes de seguretat. Ara, les operacions de compra i venda o les transferències de recursos d'una punta del món a l'altra es fan des d'un telèfon mòbil, mitjançant un número de compte i una contrasenya. Un salt molt convenient. Al capital li encanten els bits. No és culpa dels bits, ni d'internet, esclar. No és culpa estricta de ningú. És la naturalesa del capitalisme global, que aprofita tots els instruments a l'abast per satisfer els seus objectius i servir la seva vocació.

Els escàndols del nou espionatge, exercit també a una escala global i a l'emparedat de la tecnologia disponible, han posat en evidència la immensa capacitat que tenen els centres de poder per controlar les nostres vides i limitar les llibertats. Sovint amb la cínica coartada de la seguretat pública, uns poders interessats substan-

cialment a eixamplar les bases del seu domini sobre els altres i sobre les respectives ciutadanes recorren a la més avançada tecnologia en informació, en telecomunicacions i vigilància, en filtres d'anàlisi de textos, de veu i d'imatge, en capacitat d'intoxicació... Condicionen els programes de desenvolupament de les empreses, perquè en són els principals clients, i limiten el desplegament industrial d'aquells aspectes de la tecnologia que tenen més possibilitats alliberadores.

L'anàlisi del potencial alliberador i benefactor d'una tecnologia determinada i del seu desenvolupament no es pot deslligar del seu context històric específic, de la correlació de forces en termes econòmics i de poder. La capacitat d'internet de constituir un nou espai integrat d'interconnexió, d'accés molt més obert que els espais generats per cap altra tecnologia anterior, és indubtable. Com la seva capacitat de contenir recursos que poden ser fàcilment compartits, o la seva flexibilitat a l'hora de potenciar vies de participació social i produir noves formes d'autoorganització.

La possibilitat d'eixamplar la llibertat és ben present, efectivament –com explica Castells–, en les tecnologies i en les xarxes. Però també en aquest àmbit ens resulta imprescindible el debat informat i crític, disposar de propostes, exercir pressió, formular objectius. Perquè l'energia de l'alliberament és la voluntat política. Com la de la democràcia. La clau som nosaltres, no pas la xarxa. Internet és un instrument magnífic, carregat de possibilitats. Però el poder i el capital també ho saben i ho aprofiten.

Anàlisi crítica, transparència i salfumant.